

HELIA EN HAAR WERELD MET CHOPIN

roman

*Helia
en haar wereld
met Chopin*

Rients Aise Faber

Correctie: Dineke de Vos
Omslagontwerp: Rients Faber
ISBN: 9789402123579
©rients_aise_faber
Eerste druk, 2019

1952

*Je me demandais si la musique
n'était pas l'exemple unique
de ce qu'aurait pu être
-- s'il n'y avait pas eu l'invention du langage,
la formation des mots, l'analyse des idées --
la communication des âmes.*

Marcel Proust, *La Prisonnière*, p. 320
(A la recherche du temps perdu).

'Ik vroeg mij of muziek
niet het enige voorbeeld zou zijn
van zielencommunicatie,
indien de uitvinding van taal, de vorming van woorden,
de analyse van ideeën, er niet was geweest.'

ENIGSZINS ONZEKER HAD Sierd vorige week in de bewaarschool gezeten. Hij hield de enveloppe met de brief voor juf stevig in zijn hand zoals zijn moeder hem had gezegd bij zijn vertrek naar school. Hij mocht deze onderweg niet verliezen. Hij zou hem direct aan juf geven als hij in het lokaal kwam. Maar juf stond te praten met een paar andere kinderen. Daarom was Sierd maar gaan zitten op het stoeltje bij zijn tafeltje. Hij wist niet goed wat hij nu moest doen. Naar juf stappen terwijl alle kinderen al in de klas zaten, durfde hij niet goed. Hij bedacht, als ik de brief boven het tafeltje tussen mijn beide handen wat heen en weer beweeg, dan ziet juf het misschien wel.

Toch schrok Sierd toen juf hem plotseling vroeg:

‘Heb je een brief voor mij Sierd?’

Hij knikte verlegen, want na bijna een jaar in een klas met zoveel andere kinderen durfde hij nauwelijks wat te zeggen.

Juf kwam naar hem toe, pakte de enveloppe en legde die op haar bureau. De andere kinderen volgden nieuwsgierig wat juf zou zeggen.

‘Straks als je naar huis gaat Sierd, moet je even bij mij langs het bureau komen. Dan heb ik ondertussen de brief wel gelezen en krijg jij een bericht van mij mee voor je moeder.’

Die morgen hield Sierd juf goed in de gaten en hij zag dat ze, toen alle kinderen druk met hun vlechtwerk bezig waren, de enveloppe openmaakte en rustig doorlas. Ze glimlachte en schreef wat onder op het papier van zijn moeder.

Nadat ze later nog een tijd buiten in de grote zandbak hadden gespeeld, riep juf dat ze het zand van hun kleren en handen moesten slaan en dat ze terug in het lokaal konden komen. Het was twaalf uur. Ze gingen nu eerst naar huis voor het warm eten. Pas om twee uur hoefden ze terug op school te zijn. Juf zei dat Sierd moest wachten tot de andere kinderen het lokaal hadden verlaten.

‘Kom maar Sierd, ik heb de brief van je moeder gelezen. Ze wil je volgende week graag mee nemen te logeren naar een vriendin van haar in het dorpje Einwert. Ik heb haar geschreven dat je wel een week vrij kunt krijgen, want zolang je op de kleuterschool zit ben je nog niet leerplichtig. Het is verstandig van je moeder om van deze gelegenheid te profiteren.’

Juf gaf hem de enveloppe met het antwoord voor zijn moeder. Nu moest hij wel wat zeggen.

‘Tankjewol, juf.’

‘En hoe zeg je dat in het Nederlands, Sierd?’

Hij kreeg een kleur en zei toen:

‘Dank u wel, juf.’

Zo, daar had hij zich mooi uit gered en hij was blij dat hij volgende week niet naar school hoefde. Met de brief in zijn hand huppelde hij opgewekt naar huis.

ONGEVEER TWINTIG MINUTEN zouden ze moeten lopen voordat ze bij de bushalte aankwamen. Sierd liep trots met een klein koffertje. Zijn moeder had haar tas met alle andere kleren en met cadeautjes volgestopt. Zo zouden ze de volgende vijf dagen wel doorkomen. Voor de twee mannen thuis, heit en pake, die hun kokkin zouden missen, had mem het vlees al gebraden en extra etenswaren gekocht.

Sierd vond het spannend dat ze op een vreemde plaats zouden slapen. Dat hij met zijn moeder zo lang op reis zou gaan, was nieuw voor hem. Hij voelde zich een hele kerel zo samen onderweg naar de bushalte.

De mensen uit hun straat die zij tegenkwamen, keken verbaasd dat moeder en zoon op reis zouden. Verschillende keren werd er gevraagd, waar zal de reis naartoe? Mem antwoordde dan, wij zullen uit logeren bij een jeugdvriendin van mij.

‘Nou, dan treffen jullie het maar met dit mooie weer,’ was steevast de reactie.

De buurtschap waar ze woonden, lag aan de oostkant van het dorp. De bushalte evenwel lag een heel eind verder aan de westkant, bij de straatweg die uit de stad kwam.

Door de stadsuitbreidingen was hun dorp vergroeid met de stad. Sierd was van jongs af aan gewend dat er niet alleen Fries werd gesproken, zoals bij hem thuis en bij sommige van zijn vrienden, maar ook het stadsdialect en Nederlands.

Vanmorgen was Sierd eerder dan gewoonlijk uit zijn bed gestapt. Niet alleen het vroege licht van de zon was daarvan

de oorzaak geweest. Het vooruitzicht dat hij met zijn moeder in de bus op reis zou en de hele week van huis zou zijn, was allemaal een groot avontuur voor hem. Tegen zijn speelkameraad Sietze had hij gezegd dat hij de komende dagen niet met hem kon spelen. Sietze zijn eerste reactie was, hoe hij nu al wist dat hij morgen ziek zou zijn.

Nee, het zat anders, ze zouden niet thuis zijn en een hele week niet thuis slapen. Hoe kon dat dan, het was immers geen vakantietijd.

Sierd verhaalde dat hij met zijn moeder uit logeren ging naar een dorp waar een vriendin van zijn moeder woonde.

Nou, zoiets kon bij Sietze thuis niet, want wie zou er dan zolang op zijn jongere broertje en zusje moeten passen. Sietze werd bijna jaloers nu Sierd in het voordeel was zonder broertje en zusje. Hij wist niet of Sierd zijn vriend nog wel zou zijn wanneer hij terugkwam. Sietze moest immers iemand anders zoeken om mee te spelen.

Zo was zijn opgewekte gevoel toch wat getemperd. Misschien had hij beter thuis kunnen blijven. Maar hij was niet groot genoeg, had mem gezegd, om alleen thuis te blijven.

DOOR ALLE VOORBEREIDINGEN was Sierd op de dag van de reis het dreigement van Sietze al weer vergeten. Parmantig was hij met zijn moeder de deur uitgestapt en bij het huis van Sietze zag hij hoe de hele familie achter het raam stond te zwaaien. Nou, dan kwam het met die vriendschap wel goed.

Na een kort open stuk weg tussen weilanden kwamen ze al vrij snel in het dorp. Iedere dag kwam hij hier langs als hij naar school ging, maar nu voelde het anders. Hij voelde zich vrijer en gelukkiger. Dat gevoel was begonnen bij de bloemenkwekerij voor het dorp met vele geuren waarvan de sterkste die van geraniums was. In het dorp zelf werden ze begroet door de geur van vers brood.

‘Wat ruikt het overal lekker,’ zei Sierd tegen zijn moeder.

In de etalage bij de bakker zagen ze de eerste broden liggen. ’s Middags ging de bakker op zijn bakfiets bij de klanten langs. Hij maakte dan altijd een praatje met de moeder van Sierd. De ene keer werd er gelachen en een andere keer werd er met ernstige gezichten gepraat. Ze moesten vandaag naar de bus en mem had geen tijd om een praatje in de winkel te maken.

Toen ze over de brug het dorp uitliepen, werd de weg weer breder en konden ze naast elkaar op het trottoir lopen.

Het was een mooie laan door de bomen aan weerszijden. Hieraan stond na een eindje lopen de grote school waar hij na de vakantie naartoe zou. Mem had tegen hem gezegd dat hij daarom eerst maar een tijdje naar de bewaarschool

moest, dan kon hij alvast wennen om alle dagen naar school te gaan.

Door het open raam van de school hoorden ze hoe een juf tegen de kinderen sprak en achter in de school werd gezongen voor een leerling die vandaag zijn verjaardag vierde.

‘Die klas boft maar,’ zei mem, ‘die krijgt wat lekkers om van te snoepen.’

Sierd wist nog hoe mooi hij het zelf vond toen hij met zijn trommeltje met snoepjes bij de kinderen in de klas langs mocht. De meeste hadden eerst wat in het trommeltje rondgegraaid voordat ze het snoepje naar wens vonden.

Het geroezemoes uit de school werd geleidelijk zachter en ze kwamen voorbij het huis van de burgemeester. Voordat ze bij de straatweg waren, kwam rechts een stuk laan zonder huizen.

‘Al die tuinderijen zorgen ervoor dat de mensen in de stad hun eten krijgen. Stadsmensen hebben vaak nauwelijks een tuin bij hun huis. Zij hebben dus zelf geen groente en fruit in de tuin.’

Uit de tuinderijen kwam een warme zoete wind.

Ondertussen waren ze bij de straatweg aangekomen. Het was hier druk met auto’s en vrachtwagens. De bushalte was een eindje verderop aan de overkant. Sierd was blij dat ze er bijna waren, want het koffertje voelde veel zwaarder nadat ze een eind hadden gelopen.

Bij de bushalte stonden al een paar mensen te wachten. Sierd en zijn moeder voegden zich onder het dakje van de halte en mem zei: ‘Goeie morgen.’

Het murmelend antwoord echode door het hokje. Sierd zei niets, maar bestudeerde de mensen wat. Er waren geen kinderen. Een oudere man en vrouw met een koffer. Die zouden zeker te logeren of, dat kon natuurlijk ook, ze gingen weer naar huis. Verder was er een oudere met een jongere

vrouw. Die beide vrouwen lachten naar hem en de jongste zei:

‘Jij ziet er met jouw koffertje als een echte logé uit. Waar gaat jullie grote reis heen?’

Voordat hij wat kon zeggen, wat hij liefst ook niet deed, antwoordde zijn moeder al:

‘Wij zullen een paar dagen naar een vroegere schoolvriendin van mij, wat bijpraten en zulke zaken. Omdat Sierd nog niet naar de grote school hoeft, kan hij mooi mee. Overal vind je wel kinderen waar hij mee kan spelen, niet waar?’

‘Ik begrijp,’ zei de oudste vrouw, ‘dat u niet meer kinderen heeft. Ja, dan hebt u alle gelegenheid om er zo eventjes tussenuit te gaan. Het is een mooie tijd van het jaar. En uw man, kan die zichzelf wat redden?’

‘Ja, hoor, dat is geen probleem, en bovendien woont mijn vader bij ons in. Zo hebben ze ’s avonds wat gezelschap aan elkaar. En waar zal uw reis naartoe?’

‘Wij, ik en onze dochter Jikke, zullen voor een paar dagen naar mijn zuster. Een paar maanden geleden is mijn moeder, ja, ze was niet zo jong meer, overleden. Maar het blijft toch je moeder, hoe oud ze ook zijn. Jikke zei, ma je moet er eens uit, je zit te veel te prakkeseren, de fleur verdwijnt zo uit het leven. Dat zo ging het.’

Het gesprek werd onderbroken door een groep oudere schoolkinderen die plotseling de hele ruimte van het hokje vulden.

‘Wat mooi dat we direct weer naar huis konden,’ hoorde Sierd een van hen zeggen.

‘Anders waren we vanmiddag pas vrij geweest.’

Tot zijn verbazing zag Sierd dat ze een grote hond bij zich hadden die door een van de meiden werd gevoerd met stukjes brood.

Het duurde niet lang of daar was de bus al. De groep grote kinderen verdween als eersten door de deur de bus in. Tegelijk met hen, een beetje verscholen, glipte ook de hond naar binnen, meegelokt door het meisje. De chauffeur merkte niets van deze vreemde passagier.

Mem liet het oudere stel voorgaan en zei:

‘Kom Sierd, we kunnen instappen. Graag twee kaartjes chauffeur, een volwassene en een kinderkaartje voor een enkele reis naar Einwert.’

Ze zochten halverwege de bus een plaatsje. De grote schoolkinderen hadden achter in de bus een veilig onderkomen gevonden. Ze vermaakten zich door de hond, die zo groot als een kalf was, uit zicht van de chauffeur te houden.

‘Jij kunt het beste bij het raam zitten,’ had mem tegen Sierd gezegd, ‘dan kun je mij mooi vertellen wat je onderweg allemaal ziet.’

Dat vertellen leek Sierd een minder goed idee, maar bij het raam zitten dat beviel hem wel. De bus was ondertussen in beweging gekomen en hij zag hoog over de straatweg uit. De rij huizen langs de weg hield plotseling op en er verscheen een wijde wereld van groene weilanden met hier en daar een boerderij en wat huizen.

Toen bij zo’n groepje huizen een vrouw met op haar arm een kind in de bus stapte, klonk als bij donderslag achter uit de bus het zware geluid van de hond. Het kind begon van schrik te huilen. De chauffeur kwam achter zijn stuur vandaan en riep:

‘Potverdrie, wie heeft hier stiekem een hond mee de bus in genomen zonder te betalen?’

Een van de jongelui riep dat de hond ongemerkt mee ingestapt was en dat het niet hun schuld was.

‘Dan moet hij er onmiddellijk weer uit,’ zei de busbaas. De stevige meid die de hond had meegelokt, vroeg lief: